

Nr 250.

Av herr **Häckner m. fl.**, om *uppflyttning i högre lönegrad av vissa biträdesbefattningar vid Uppsala universitet m. m.*

År 1946 föreslog naturvetenskapliga forskningskommittén (SOU 1945: 48) inrättande av 13 kanslibiträdestjänster vid Uppsala universitets matematisk-naturvetenskapliga sektion, i regel en å varje institution. Kommittén framhöll, att ett av de verksammaste medlen, då det gäller att avlasta forskarna och speciellt institutionsprefekterna från enklare rutingöromål, är inrättandet av sekreterarbefattningar, avsedda för skötseln av en mångfald administrativa göromål, såsom bokföring, korrespondens, maskinskrivning av manuskript (ofta på utländska språk), skötseln av bibliotek, mät- och ritarbeten m. m. Kommittén sade sig helt instämma i ett av statskommisarie E. Norberg i annat sammanhang gjort uttalande, att behovet och betydelsen av tillräcklig och fullt kvalificerad personal för de rent administrativa och kamerala arbetsuppgifterna länge varit underskattat beträffande institutioner, verk och inrättningar med övervägande vetenskapliga eller tekniskt betonade uppgifter. Resultatet hade ofta blivit, att en alltför stor del av det administrativa och kamerala arbetet vid här avsedda institutioner kommit att läggas på befattningshavare vilkas utbildning och intresse hade en helt annan inriktning och som därför måst ägna en oproportionerligt stor del av sin tid åt för dem främmande arbetsuppgifter på bekostnad av deras vetenskapliga eller eljest specialbetonade verksamhet. En dylik ordning kunde icke anses tillfredsställande, och den torde dessutom för statsverket på längre sikt ställa sig oekonomisk.

Kommitténs förslag framfördes i Kungl. Maj:ts proposition nr 273 till 1946 års riksdag, varvid kanslern för rikets universitet uttalade, att han fann förslaget mycket väl grundat. Han fann, att den planerade intensifieringen av den vetenskapliga forskningen gjorde inrättandet av dylika tjänster önskvärt. Vederbörande professor borde kunna få en betydande lättnad i det vid de större institutionerna högst tidskrävande administrativa arbetet, därest de föreslagna befattningshavarna, förutom erforderliga teoretiska kunskaper, besatte gott omdöme och förmåga till självständigt arbete. Departementschefen sade sig för egen del vara fullt övertygad om att tillräckligt vägande motiv föreläge för inrättandet i full omfattning av de föreslagna biträdesbefattningarna, men föreslog till en början, att differentiering av tjänsterna tills vidare borde ske.

Statsutskottet framhöll i utlåtande med anledning av en motion, i vilken förordats, att samtliga ifrågavarande befattningshavare skulle placeras

såsom kanslibiträden, att erfarenheten torde få utvisa om den av departementschefen förordade anordningen skulle visa sig ändamålsenlig. Utskottet förutsatte härvid vidare, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad på denna fråga och komme att föreslå vidtagande av de åtgärder, vilka befunnes erforderliga, därest en tillfredsställande rekrytering icke skulle visa sig möjlig att ernå med en lönesättning i (dåvarande) 4:e lönegraden. Övergångsvis beslöt riksdagen, att vid de matematisk-naturvetenskapliga institutionerna skulle inrättas 6 extra-ordinarie kanslibiträdesbefattningar samt 7 kontorsbiträdesbefattningar.

Bland annat under åberopande av ovannämnda kommittés uttalanden har vidare socialvetenskapliga forskningskommittén föreslagit inrättande av 4 kanslibiträdestjänster vid universitetets humanistiska sektion (SOU 1946: 74), vilket förslag framlades i proposition nr 272 till 1947 års riksdag. Socialvetenskapliga forskningskommittén hänvisade även till statsutskottets ovannämnda utlåtande och påpekade, att erfarenheten redan torde ha bekräftat, att stora svårigheter vore förbundna både med differentieringen av de nyinrättade tjänsterna i och för sig och med rekryteringen till kontorsbiträdesbefattningarna i Eo 4. Om man ville ge forskningen en verklig hjälp, framhöll kommittén, vore det nödvändigt, att kvalificerade biträden kunde erhållas. Kommittén föreslog av denna anledning enbart kanslibiträdestjänster för ifrågavarande arbetsuppgifter.

Departementschefen fann sig vid denna tidpunkt emellertid endast böra förorda inrättande av 3 kanslibiträdestjänster vid nyssnämnda sektion.

I propositionen nr 272 till 1947 års riksdag redovisades slutligen ävenledes de medicinska högskolornas organisationskommittés förslag (SOU 1946: 76) om inrättandet av 9 kanslibiträdestjänster vid de teoretiskt-medicinska institutionerna vid Uppsala universitet. Kommittén hänvisade härvid också till naturvetenskapliga forskningskommitténs utredning, vilken kommittén fann i alla hänseenden tillämplig även för här ifrågavarande institutioner. Enligt kommitténs mening borde varje professor och vissa kliniska laboratorer, som äro laboratorieföreståndare, ha ett kanslibitråde till sitt förfogande. Kanslern åberopade, att han funnit naturvetenskapliga forskningskommitténs ifrågavarande förslag mycket väl grundat, och anslöt sig även till nu ifrågavarande kommittés förslag, då han sade sig alltjämt hålla före, att en löneställning i den föreslagna lönegraden måste anses motiverad. Även 1945 års universitetsberedning tillstyrkte förslaget och framhöll, att det vore ett gammalt önskemål att inrätta kanslibiträdesbefattningar, avsedda att avlasta administrativa göromål från de rent vetenskapliga befattningshavarna, främst professorerna.

Departementschefen ansåg sig böra intaga sin företrädares ståndpunkt, att ungefär halva antalet av de begärda tjänsterna borde placeras i Eo 7 och återstoden i Eo 4. Riksdagen beslöt härför endast inrättandet av sammanlagt 4 kanslibiträdestjänster och 3 kontorsbiträdestjänster. Vid de kliniska institutionerna föreslog kommittén inrättandet av 10 kanslibiträdestjänster

och 10 laboratoriebiträdestjänster. Riksdagen beslöt emellertid att endast inrätta sammanlagt 9 biträdesbefattningar i (dåvarande) lönegrad Eo 7, varvid det skulle ankomma på kanslern att efter förslag av vederbörande universitetsmyndigheter meddela beslut om fördelningen av tjänsterna med angivande av deras karaktär av kansli- eller laboratoriebiträden. De kliniska institutionerna erhöles på detta sätt slutligt 7 kanslibiträden och 3 kontorsbiträden.

I proposition nr 152 till 1948 års riksdag redovisades större akademiska konsistoriets hemställan om inrättande av 2 kanslibiträdestjänster vid matematisk-naturvetenskapliga sektionen, ävensom en dylik tjänst vid meteorologiska institutionen. Förslagen förordades av kanslern, men riksdagen medgav endast inrättande av tjänsten vid meteorologiska institutionen.

I proposition till 1949 års riksdag nr 168 framfördes ånyo kravet på inrättande av ytterligare 2 kanslibiträdestjänster vid matematisk-naturvetenskapliga sektionen, varvid kanslern uttalade sig ha funnit övertygande skäl ha blivit anförda för inrättandet av tjänsterna. Vidare föreslogs ändring av 3 kontorsbiträdestjänster till kanslibiträdestjänster vid de teoretiskt-medicinska institutionerna. Medicinska fakulteten hade i samband härmed framhållit, att den nuvarande låga lönegraden (8:e) omöjliggjorde tillsättandet av befattningarna med personer med erforderlig kompetens. Samtidigt framhölls, att nu ifrågavarande för forskningsarbetet å institutionerna synnerligen viktiga befattningar vore effektiva endast därest innehavarna besuttede bland annat goda språk- och bokföringskunskaper. Från matematisk-naturvetenskapliga sektionen hade även gjorts hemställan om ombildning till kanslibiträdesbefattningar av 7 kontorsbiträdesbefattningar, vilka krav emellertid icke upptogos i anslagsäskandena. Sektionen anförde samma skäl som medicinska fakulteten och betonade, att det vore fullkomligt hopplöst att erhålla kompetenta aspiranter med nuvarande lönegradsplacering.

Slutligen hade större konsistoriet på förslag av drätselnämnden beslutat hemställa om utverkande av proposition om uppflyttning av två under drättselverket uppförda kontorsbiträdesbefattningar till kanslibiträdesbefattningar. Sistnämnda befattningshavare tjänstgöra större delen av året å sådana institutioner, vilka icke ha egna biträden. Dessa biträdens tjänstgöring är alldeles särskilt krävande, då förhållandena vid de olika institutionerna ofta äro högst olikartade och därför av biträdena fordra god utbildning och god kännedom om inom olika institutioner förekommande arbetsuppgifter. Det torde vara synnerligen skäligt, att de jämställas med motsvarande tjänster vid institutionerna.

Såsom exempel på de arbetsuppgifter, som åvila samtliga nu ifrågavarande biträden, kan nämnas: mycket omfattande in- och utländsk (engelsk, tysk och/eller fransk) korrespondens; stenografering (ofta på utländska språk); renskrivning av avhandlingar (ofta på utländska språk); kännedom om de internationellt godtagna vetenskapliga termer, vilka inom varje

ämne användas; bibliotekstjänst (bitrådet har oftast ensam hand om institutionens omfattande bibliotek); inom vissa institutioner årlig inventering av institutionens förråd (inom exempelvis den kemiska institutionen förande av kortregister över kemikalier, laboratorieutensilier och instrument); renskrivning av manuskript och renritning av illustrationer; fotografisk kopiering av tryck; duplicering; verksamhet i samband med den elementära undervisningen (uppbärande av avgifter, upplysningar om kurser etc.).

Samtliga bitrådets arbetsuppgifter äro likvärdiga, oavsett respektive befattningars nuvarande lönegradsplacering, medan arten av uppgifterna varierar på grund av de olika institutionernas verksamhet. Det arbete, som utföres av biträdena, underlättar påtagligt — vilket i många sammanhang också betonats — vetenskapsmännens arbete och möjliggör för dem att kunna ägna sig åt sina verkliga arbetsuppgifter, forskning och undervisning. Stora rekryteringssvårigheter föreligga för de institutioner, där endast kontorsbitrådesbefattningar finnas inrättade. Ovan anförda omständigheter utvisa, såsom också universitetsmyndigheterna framhållit, att en differentiering av löneställningen är orimlig och ohållbar. Arbetsuppgifternas art utvisar vidare, att med utgångspunkt från de normer, som angivits för lönegradsplacering i 1947 års bitrådesutrednings promemoria den 22 september 1948, en ännu högre löneställning än 11:e lönegraden är motiverad. En höjning redan nu av de befattningar, vilka nu så många år övergångsvis varit placerade i lägre lönegrad, till kanslibitrådesgraden skulle alltså icke föregripa resultatet av 1947 års bitrådesutredning. Ett avvaktande av resultatet av denna utredning skulle i detta fall säkerligen få för institutionernas fortsatta arbete synnerligen beklagliga konsekvenser. Ovanstående redogörelse visar vidare, att det här rör sig om en organisationsfråga, vars lösning saknar sammanhang med nu rådande lönestabilisering.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att samtliga bitrådesbefattningar vid Uppsala universitets vetenskapliga institutioner ävensom två befattningar uppförda under universitetets drätselkammare skola vara inplacerade i 11:e lönegraden, att vid matematisk-naturvetenskapliga sektionen inrättas 2 nya extra-ordinarie kanslibitrådesbefattningar samt att till 11:e lönegraden under extra-ordinarie anslaget uppflyttas nu i 8:e lönegraden uppförda befattningar, nämligen vid

humanistiska sektionen	1
matematisk-naturvetenskapliga sektionen	7
teoretiskt-medicinska institutionerna	3
kliniskt-medicinska institutionerna	3
drätselkammaren	2

Stockholm den 24 januari 1950.

Yngve Häckner.

Margit Vinge.

Folke Nihlfors.

Ragnhild Sandström.